

تحول نام‌گذاری کودکان تهران (۱۳۴۵-۱۳۷۴)

طرح پژوهشی «تحول نام‌گذاری کودکان تهران (۱۳۴۵-۱۳۷۴)» را عباس عبدی با همکاری سمیرا کلهر انجام داده است و در سال ۱۳۷۸ منتشر شده است.

گفته شده است: موجودی که در اعماق دریا زندگی می‌کند، آخرین چیزی را که کشف می‌کند، آب است. او فقط زمانی از وجود آب آگاه خواهد شد که حادثه‌ای اتفاقی او را به سطح آب آورد و با هوا آشنا سازد... به‌طور کلی توانایی شخص برای دیدن فرهنگ خویش، مستلزم داشتن اندکی واقع‌نگری است که اگر نگوئیم هیچ، ولی به‌ندرت وجود دارد» (رابرتسون، ۱۳۷۲: ۷۴).

بدون شک اولین نماد فرهنگی که با هر فردی پس از تولدش همراه می‌شود و معمولاً تا پایان عمر نیز همراه اوست، نامی است که پدر و مادر بر وی می‌نهند و دیگران نیز او را بدین نام می‌خوانند، شاید به‌دلیل همین عمومی بودن و همراهی همیشگی است که توجه به آن کمتر است. همچنین ممکن است به‌دلیل ثبات بلندمدت آن، حساسیت‌ها را به خود جلب نکند و تنها در مواقعی که تغییراتی قابل‌توجه در آن ایجاد می‌شود، توجه پژوهشگران را معطوف به خود نماید.

فقدان پژوهش‌هایی در زمینه نام‌گذاری کودکان نه تنها در ایران، بلکه در کشورهای دیگر نیز ملموس است. مطالعاتی در این نوع در آمریکا نیز حداکثر به چند مورد بالغ می‌شود. شاید علت این امر، مسئله نبودن نام‌گذاری کودکان برای جامعه است و طبعاً ضرورتی نیز پژوهشگران را به‌سوی شناخت این مسئله سوق نمی‌دهد.

با این حال از اهمیت فرهنگی نام نباید غاف شد، به‌ویژه آنکه پس از هر تحول جدی فرهنگی در یک جامعه از اولین عرصه‌هایی که تغییرات چشمگیری در آن رخ می‌دهد؛ نام کودکان است و در مواردی هم که قصد تغییرات فرهنگی از بالا در میان باشد، برخی از حکومت‌ها فشارهایی قانونی یا غیرقانونی برای تغییر نام اعمال می‌کنند. مثل سیاست‌های دولت کمونیستی بلغارستان علیه اقلیت ترک‌تبار و مسلمان این کشور که از این طریق قصد قطع پیوستگی تاریخی و قومی این اقلیت را داشتند که معمولاً با مقاومت شدید مواجه می‌شد.

تحولات چند دهه اخیر ایران در عرصه فرهنگ نیز انعکاس داشته است و از آنجاکه نام‌گذاری ارتباط نزدیکی با مسئله فرهنگ دارد، تغییرات فرهنگی در نام‌گذاری کودکان خود را نشان داده است. بدین‌لحاظ شناخت تحولات نام‌گذاری کودکان یکی از منابع مفید و قابل‌اطمینان برای شناخت تحولات فرهنگی در جامعه ایران است.